

UNITATEA 4 – ALFABETIZARE PRIMARĂ (continuare)

CONȚINUTURI:

- **ARMONIE (DE CULORI ȘI SUNETE).**
- **CULOAREA SUNETULUI:**
 - timbru vocal și instrumental;
 - tipuri de ansambluri și formații instrumentale
- **TIMP ȘI MIȘCARE:**
 - ritmul natural,
 - ritmul fizic, psihic și social, cinetic,
 - ritmul muzical (durate, pauze),
 - ritmul plastic, decorativ.
- **LUMEA FORMELOR:**
 - forma plană-spațială;
 - structura naturală-structura plastică

ARMONIE DE CULORI ȘI SUNETE

REȚINE!

- ✚ Termenul „armonie” își are originea în Grecia antică și reprezintă frumosul.
- ✚ Esența armoniei în artă este reprezentată de combinațiile plăcute a elementelor artistice, pentru a crea creează condiții confortabile percepției umane.
- ✚ În artă, armonia este cea care încântă privirea și creează un sentiment interior de ordine, de echilibru.
- ✚ În pictură, armonia se realizează folosind culori care au o anumită legătură între ele într-un mod specific pe paleta de culori și pe roata culorilor.
- ✚ În muzică, armonia se realizează prin producerea în tr-un mod plăcut a sunetelor muzicale.

Incursiuni în lumea sunetelor. Melodia și armonia.

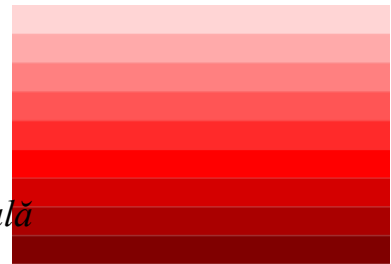
<https://www.youtube.com/watch?v=8LJ-u51Y1D0>

ARMONIA CULORILOR

- ✓ se realizează folosind culori care se raportează într-un fel sau altul.
- ✓ alegerea culorilor în contextul „armonie„ este un element cheie în orice domeniu care implică arta vizuală, de la pictură, grafică, machiaj sau design interior, până la vestimentație.

CULORI MONOCROMATICE

- ✚ sunt toate culorile (tonuri, nuanțe și nuanțe) dintr-o singură nuanță.
- ✚ schemele de culori monocromatice oferă oportunități în designul de artă și comunicare vizuală

CULORI ANALOGE

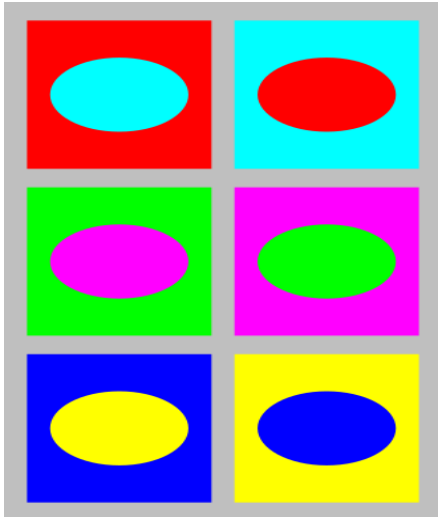
- ✚ culorile analoge sunt grupuri de trei culori care sunt una lângă cealaltă pe roata de culori și a terțiar.
- ✚ roșu, portocaliu și roșu-portocaliu sunt exemple.

Dimineața pe Sena- C.MONET

CULORI COMPLEMENTARE

- + sunt perechi de culori care, când sunt așezate una lângă cealaltă, creează cel mai puternic contrast pentru aceste culori.
- + culorile complementare pot fi numite și „culori opuse”

Vâslașii la Chatou - Pierre-Auguste Renoir

CULORI ACROMATICE

- + sunt culori „fără culoare”, deoarece pot fi compuse din alb și negru.
- + până în secolul al XIX-lea, artiștii au creat în mod tradițional gri prin simpla combinare alb-negru. Rembrandt, a folosit de obicei plumb alb și nici negru de fum sau negru de fildeș, împreună cu atingeri de albastru sau roșu pentru a răci sau încălzi griul.
- + la începutul secolului al XIX-lea, un nou gri, **Payne e gri**, a apărut pe piață. Griul lui Payne este un întuneric albastru-gri, un amestec de ultramarină și negru sau de ultramarin și siena. Este numit după William Payne, un artist britanic care a pictat acuarele la sfârșitul secolului al XVIII-lea. Prima utilizare înregistrată a **Payne e gri** ca nume de culoare în Engleză a fost în 1835.

James Whistler- Mama lui Whistler

CULORI POLICROMATE

- + policromia este o îmbinare de culori în lucrările de artă, „practica decorării elementelor arhitecturale, a sculpturii etc., într-o varietate de culori”.
- + termenul este folosit și în tipografia pentru lucrările în mai mult de patru culori (rarități), respectiv pentru stiluri de decorare în arhitectură, sculptură, olărit, etc.
- + cărămida policromă este un stil de cărămidă arhitecturală care a apărut în anii 1860 și a folosit cărămizi de diferite culori (de obicei maro, crem și roșu) în combinație modelată pentru a evidenția caracteristicile arhitecturale.

Frontonul policrom de la începutul secolului XX, Muzeul de Artă Philadelphia (1928)

Reconstituirea schemei de culori a unui arcaș troian din Templul Afaiei din Eghina

Urme de vopsea reprezentând modele brodate pe peplum

ARMONIA SUNETELOR

- ✚ se realizează prin îmbinarea plăcută a sunetelor
- ✚ *Consonanța indică, un set de sunete efectuate simultan și astfel încât efectul general este moale și plăcut pentru ascultător.*
- ✚ *Disonanța, dimpotrivă, indică un set de sunete astfel încât efectul general este dur și strident pentru ascultător. De exemplu, folosim în general termenul **disonant** un sunet al sistemului de alarmă sau al sirenei de urgență. Aceste sunete stridente în mod natural alarmante ne alertează atenția asupra pericolului iminent.*

ȘTIAI CĂ?

- ✓ *Termenul armonie derivă din Greacă ἀρμονία harmonia, care înseamnă „comun, acord, concordie,,*
- ✓ *În Grecia Antică, termenul a definit combinația de elemente contrastate: o notă mai înaltă și mai mică.*
- ✓ *Cele mai vechi instrumente muzicale, cum ar fi flautele, pot fi găsite în majoritatea tradițiilor culturale a căror origine istorică datează din Antichitate.*
 - ✓ *Daegeum a fost denumit instrumentul muzicii zeilor.*

Flaut Bamboo in
Asia: - Daegeum

Incursiuni în lumea sunetelor. Melodia și armonia.

<https://www.youtube.com/watch?v=8LJ-u51Y1D0&t=195s>

Armonie de culori și sunete

<https://www.youtube.com/watch?v=mUSkXHgo4Gc>

CULOAREA SUNETULUI

TIMBRUL MUZICAL

- ✚ *Calitatea unui sunet de a se diferenția după sursa care îl produce se numește **timbru**.*
- ✚ *O melodie poate fi interpretată vocal, instrumental sau vocal-instrumental.*
- ✚ *Există : **timbru vocal și timbru instrumental**.*

Timbrul este o calitate importantă în domeniul muzical, atât în ceea ce privește vocea, cât și în privința instrumentelor. Chiar dacă ești un muzician începător, profesionist, sau, pur și simplu, un pasionat de muzică, aceste noțiuni sunt esențiale când vine vorba despre a înțelege principiile fundamentale ale acestei arte.

Timbrul muzical si armonicile unui sunet

<https://www.youtube.com/watch?v=1Ty7SzOFiXY>

TIMBRUL VOCAL-TIPURI DE VOCI

De reținut!

- ✚ *Timbrul vocal este o abilitate a vocii umane de a atinge anumite note și înălțimi.*
- ✚ *Fiecare persoană în parte are o capacitate diferită și poate cânta între anumite intervale – așadar, fiecare glas este personalizat și unic, însă el poate fi, de asemenea, antrenat, pentru a-și extinde caracteristicile.*
- ✚ *Vorbirea și cântatul sunt două fenomene extrem de similare, fiindcă amândouă sunt puse în mișcare de aparatul fonator.*
- ✚ *Femeile pot atinge, de regulă, note mai înalte, însă ambitusul depinde de abilitățile fiecărei voci în parte.*
- ✚ *Bărbații cântă, de regulă, doar în registrul grav, însă și ei, la rândul lor, pot fi bași, baritoni, tenori sau contratenori.*

CATEGORIE TIMBRU VOCAL	TIPUL DE VOCE	EXEMPLE
Voci femeiești	SOPRANA -este vocea care cântă în registrul cel mai acut.	Aida- "O patria mia" – G.Verdi <i>Leontyne Price</i> https://www.youtube.com/watch?v=IaV6sqFUTQ4
	MEZZO-SOPRANA -este vocea care cântă în registrul mediu.	Aida- „Dance of the Moorish slaves„- G. Verdi <i>Ildiko Komlosi</i> https://www.youtube.com/watch?v=4zjKgCD2cl4
	ALTISTA -este vocea care cântă în registrul mediu/grav	„L'Italiana în Algeri'- Pensa alla Patria- G. Rossini <i>Marilyn Horne</i> https://www.youtube.com/watch?v=DAdWEn0vfFA -
Voci bărbătești	TENOR -este vocea bărbătească ce cântă în registrul acut.	„Don Pasquale„- Povero Ernesto-G. Donizetti <i>Juan Diego Flórez</i> https://www.youtube.com/watch?v=xFdnLNNxs1g -
	BARITON -este vocea bărbătească ce se situează în registrul mediu	„Nabucco„, - "Dio di Giuda!- G. Verdi <i>Ettore Bastianini</i> https://www.youtube.com/watch?v=YWsMiGSUpwo
	BAS -este vocea bărbătească ce se situează în registrul cel mai grav.	„Nunta lui Figaro„, - La vendetta, oh la vendetta W.A. Mozart <i>Kurt Moll</i> https://www.youtube.com/watch?v=va6EVm5dZfc&t=1s

Arii celebre

<https://www.opera-arias.com/>

Timbrul vocal

<https://www.youtube.com/watch?v=SV3gzJOjfic>

TIMBRUL INSTRUMENTAL – CLASIFICAREA INSTRUMENTELOR

- Sunetele produse de instrumente se diferențiază între ele în funcție de forma, mărimea și materialul din care sunt confecționate acestea.
- În istoria muzicii, instrumentele au suferit numeroase modificări structurale care au influențat, în mod direct, schimbările timbrului inițial. Astfel, anumite caracteristici au suferit transformări care au avut efect asupra sonorității instrumentului respectiv.
- Lira este un strămoș antic al multor instrumente moderne cu coarde. Aceasta avea, inițial, corzile alcătuite din mațe de animale, iar sunetul era diferit față de variantele ulterioare alcătuite din metal.
- Realitatea este că nu poate asigura niciun istoric sau antropolog care a fost primul instrument muzical din lume. Cu toate acestea, arheologii au găsit un flaut din perioada Neandertală care are o vechime de peste 50.000 de ani. Acesta a fost sculptat din osul unui urs de peșteră și găsit în Slovenia, în 1995.

➤ **INSTRUMENTE CU COARDE**

- **sunetul se produce prin frecare cu arcuș:**

Vioara

Viola

Violoncelul

Contrabasul

- **sunetul se produce prin ciupire**

- sunetul se produce prin lovire**

Harpa

Pian

➤ **INSTRUMENTE DE SUFLAT :**

- **confeționate din lemn**

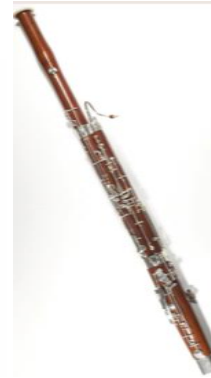
Flaut

Oboi

Clarinet

Fagot

- **confeționate din alamă**

Corn

Trompetă

Trombon

Tubă

➤ **INSTRUMENTE DE PERCUȚIE**

FORMAȚII INSTRUMENTALE

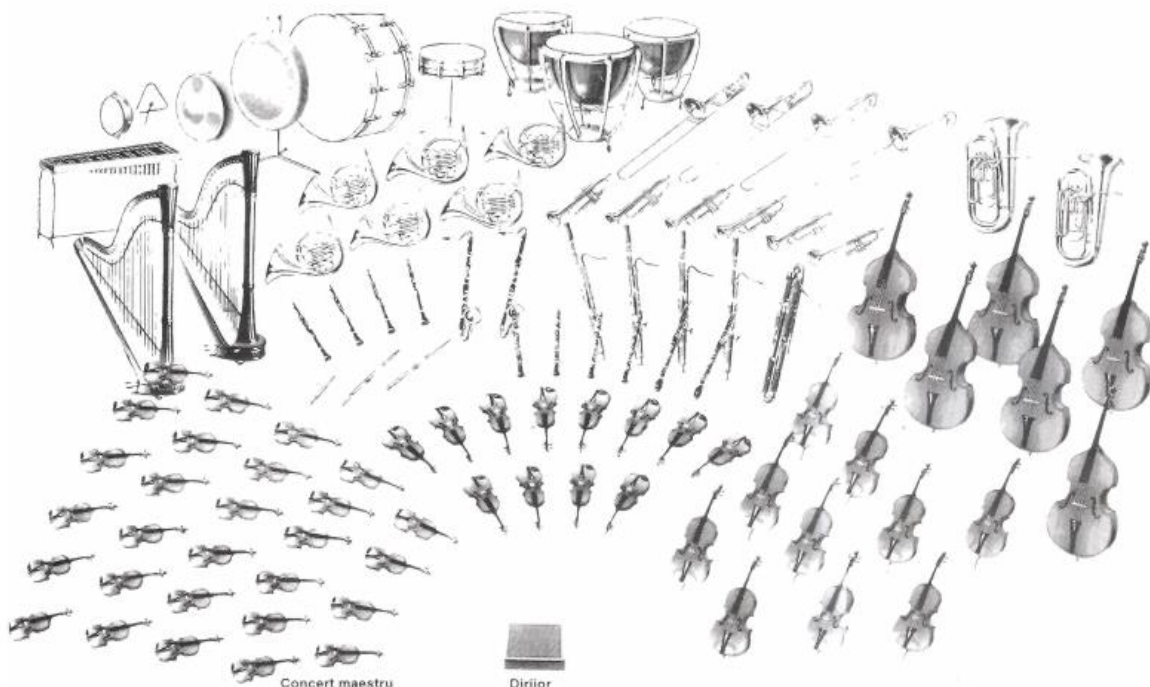
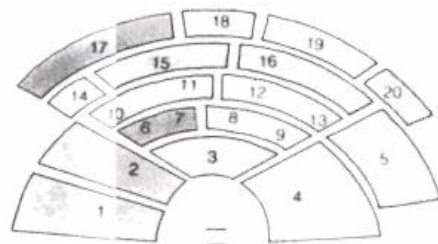
ORCHESTRA

- ✚ ansamblu muzical instrumental de mari dimensiuni care cuprinde toate categoriile de instrumente simfonice
- ✚ ia naștere la Veneția în jurul anului 1600
- ✚ fundamentul orchestrei este reprezentat de instrumentele cu coarde și arcuș din familia viorii (vioara, viola, violoncel și contrabas)
- ✚ instrumentele de suflat din lemn, cele din alamă și percuție apar în configurații diferite, în funcție de epocă, spațiu și repertoriu
- ✚ coordonarea orchestrei se face de către un interpret anume, primul violonist sau claviaturistul (clavecin, pian) ansamblului în secolele XVII-XVIII și dirijorul de la începutul secolului al XIX-lea.

ORCHESTRA SIMFONICĂ

Componentă și dispunere

1. Vioara întâi	6. Piculină	11. Clarinet bass	16. Trompetă
2. Vioara a doua	7. Flaut	12. Fagot	17. Percuție I
3. Violă	8. Oboi	13. Contrafagot	18. Percuție II
4. Violoncel	9. Corn englez	14. Harpă (Pian)	19. Trombon
5. Contrabas	10. Clarinet	15. Corn	20. Tubă

Orchestra Simfonică

<https://www.youtube.com/watch?v=ctKNXg6yiaE>

FANFARA

ȘTIAI CĂ?

- + *Fanfară - formație alcătuită în majoritate din diverse instrumente de suflat și de percuție.*
- + *Apariția fanfarelor în formele lor moderne se datorează însă constituirii orchestrelor militare, odată cu modernizarea Armatei Române în secolul al XIX-lea.*
- + *Aceste fanfare au fost organizate de instructori italieni sau germani, de unde existența a două stiluri interpretative distincte, susținute de instrumente adaptate fiecăreia dintre acestea: interpretarea cu "instrumente normale", reprezentând stilul german, sau cu "instrumente tăiate" (instrumentele sunt scurtate cu aproximativ doi-trei centimetri, furnizând un sunet mai înalt și mai dulce), reprezentând stilul vienez.*

- + Un exemplu de muzică pentru fanfare binecunoscută de-a lungul istoriei este „Olympic Fanfare and Theme”, compusă de John Williams pentru Jocurile Olimpice din 1984.

John Williams- „Olympic Fanfare and Theme”

https://www.youtube.com/watch?v=QjaDqM_XLdA

TIMP ȘI MIȘCARE

- ✚ Ritmul este caracteristica unui fenomen periodic indus de percepția unei structuri în repetiție.
- ✚ Ritmul nu este semnalul în sine, nici măcar repetarea acestuia, ci noțiunea de formă sau „mișcare” produsă de repetarea asupra percepției și înțelegerii.
- ✚ Vorbim de ritm atât pentru fenomenele naturale, cât și pentru creațiile umane.
- ✚ Noțiunea de ritm este utilizată pentru a descrie atât fenomene naturale, cât și artificiale, organizații temporale și spațiale, comportamente mecanice sau biologice sau chiar lucrări artistice de naturi foarte diverse, pentru care este adesea folosit într-un mod foarte diferit, în muzică, în pictură, în poezie, în dans și de la o epocă la alta, de la un curent la altul etc.

REȚINE!

<i>Ritmul natural</i>	- cadență, repetare, mișcare regulată;
<i>Ritmul psihic</i>	- se bazează pe ritmicitatea unor trăiri la nivel mental în funcție de anumiți factori
<i>Ritmul fizic -</i>	- periodicitate a unei mișcări fizice, a unui proces fiziologic, a unei activități.
<i>Ritmul social</i>	- reprezintă activitățile repetitive din timpul unei zile a unui individ în societate.

RITMUL MUZICAL

- ✚ *O lucrare muzicala, indiferent ce alte elemente ar avea în compoziție, fără ritm nu poate exista. Nu se poate crea o melodie fără ritm, însă ritm fără melodie poate exista.*
- ✚ *Filosoful Aristotel considera că ideea de ritm este sinonimă cu mișcarea.*
- ✚ *Un alt reprezentant al filozofiei Antice, Platon, cunoscut pentru lucrarea „Republica”, afirma că „ordinea mișcării, se numeste **ritm**”.*

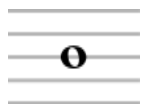
ȘTIAI CĂ?

Primele lucrări despre ritmul muzical au aparut în a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Asta deoarece ritmul, acest mijloc de expresie al artelor, precum poezia, arhitectura, sculptura, filmul și nu numai, se manifesta în creațiile muzicale ca element al melodiei și armoniei, nu ca unul independent.

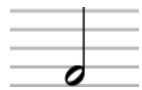
REȚINE!

- ✚ *Ritmul constituie succesiunea organizată pe plan artistic superior (creator, estetic, emoțional) a duratelor în compoziția muzicală.*
- ✚ *Noțiunea generală de ritm muzical cuprinde trei elemente: ritmul propriu-zis, metrul (măsura) și tempoul.*
- ✚ *Ritmul propriu-zis este o succesiune de durate și pauze. Măsura este cadrul metric în care se descifrează ritmul propriu-zis. Tempo este viteza în care se desfășoară melodiile respective.*

SUNETELE MUZICALE POT FI SCURTE, POTRIVITE SAU LUNGI.
DURATA reprezintă caracteristica sunetului de a fi mai lung sau mai scurt în timp și se exprimă prin semne grafice numite valori de note.
PAUZELE exprimă durata tăcerii în muzică. Astfel fiecărei valori de note îi corespunde o pauză, care poartă denumirea notei.

notă întreagă
Durata: 4 timpi

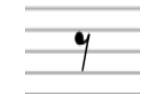
doime
Durata: 2 timpi

pătrime
Durata: 1 timp

optime
Durata: 1/2 timp

șaisprezecime
Durata: 1/4 timp

Ritmul muzical - TUTORIAL

https://www.youtube.com/watch?v=oLLuB2_y0wc

Denumirea valorilor de note muzicale

<https://www.youtube.com/watch?v=wD8Cu2MWZ2k>

APLICAȚIE PRACTICĂ

Urmărește materialul video-ritmograma.
Reprezintă după model, valorile de note.

https://www.youtube.com/watch?v=7_Gci6pgd3E

RITMUL PLASTIC

*Nu există compoziție plastică
fără un anumit ritm al elementelor de limbaj plastic (punctul, linia,
forma și pata de culoare).*

Ritmul se obține prin ordonarea elementelor de limbaj plastic.

*Gustav Klimt
„Portretul Adelei Bloch-Bauer”*

*Paul Cezanne
„Mere și portocale”*

REȚINE!

- ✚ Ritmul este repetiția elementelor într-o anumită modalitate.
- ✚ Orice obiect concret însuflețit sau neînsuflețit are formă, proporție și o anumită ordine, iar dacă este bine proporționat are și o armonie, adică aspect plăcut.
- ✚ Ritmul se poate aplica la suprafețe, volume, culori.

Lecția de compoziție - Ritm și modele repetitive

https://www.youtube.com/watch?v=Zt3_WWvGJ7M

Pierre-Auguste Renoir „Bal la moara de la Galette”

Componente ale ritmului plastic

- Calitatea – este aspectul vizual.
- Întinderea – este locul ocupat de elementele plastice, în cadrul unei compoziții.
Ex. - culorile reci pot ocupa un loc mai mare decât cele calde.
- Înălțimea – este așezarea elementelor din tablou.
- Accentul – pune în valoare cromatică sau acromatică elementele din tablou.
- Intervalul – distanța dintre elemente.

TIPURI ALE RITMULUI

Ritmul liniar se obține din linii sau din fâșii identice, situate la același interval și pe aceeași direcție.

Ritmul formelor se realizează prin modul de desfășurare în spațiu a acestora

Ritmul cromatic se obține din forme colorate asemănătoare, care se repetă în ansamblul unei structuri prin modificarea dimensiunilor și amplasarea lor.

APLICAȚIE PRACTICĂ

Realizați 3 schițe în creion în care să puneți în evidență ritmul liniar: alegeți tipul de linie și reluați același tip de linie pentru o schiță, pe o direcție- orizontală, verticală sau oblică – linia poate avea aceeași grosime sau nu, între linii să existe spații egale sau inegale.

RITMUL DECORATIV

Fiind o legitate universală prezentă în diverse aspecte ale vieții (natură, muzică, literatură, artă plastică), ritmul, se regăsește și în arta decorativă.

Specificul ritmului plastic în arta decorativă se axează pe modul rigid și ordonat de plasare a elementelor

ornamentale după anumite scheme geometrificate – cerc, pătrat, triunghi, romb.

O altă trăsătură distinctivă a ritmului plastic utilizat în acest domeniu este stilizarea formelor ornamentale.

Motivele geometrice prezintă o alternanță a figurilor geometrice.

Motivele vegetale redau elemente din natură: flori, fructe, frunze, crenguțe etc.

Motivele decorative zoomorfe reprezintă animale și păsări stilizate.

Motivele antropomorfe redau în mod stilizat chipul omului.

Aplicație

Realizează o compoziție plastică în care să obții, la alegere, ritm liniar, ritm al formelor sau ritm cromatic.

LUMEA FORMELOR

forma plană-spațială;

structura naturală-structura plastică

REȚINE!

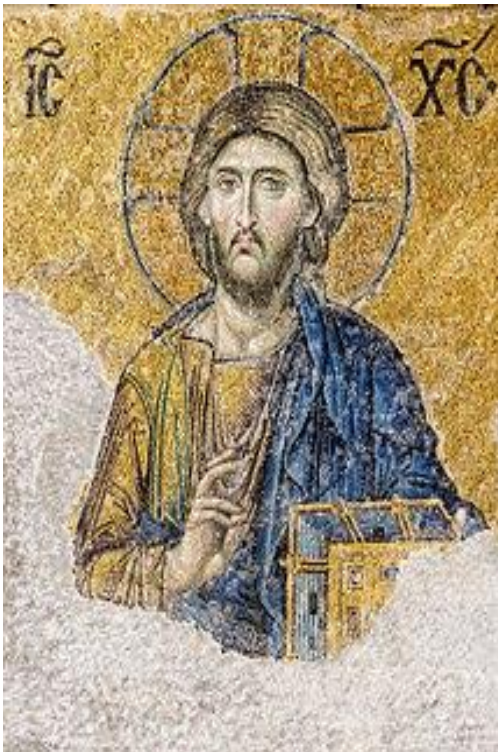
În artele plastice, forma este un element foarte important al limbajului operei de artă, alături de linie și culoare. Forma plastică are două ipostaze:

-forma plană

-forma spațială

FORMA PLANĂ

- are lungime și lățime
- i se mai spune și formă bidimensională
- forma plastică plană este forma desenată pe o suprafață plană, cum ar fi; foaia de hârtie, pânza sau cartonul pentru pictură, zidul, peretele pentru fresca etc.

Pictură bizantină

Leonardo-da Vinci-Monalisa

FORMA SPAȚIALĂ

- are trei dimensiuni (lungime, lățime și înălțime).
- se numește și formă tridimensională.
- este, deci, un volum așezat în spațiu.
- astfel de forme pot fi: *Coloana infinitului, Poarta sărutului, Scaune, Masa tăcerii*, sculptate de genialul sculptor Constantin Brâncuși.

Forma - element de limbaj plastic

https://www.youtube.com/watch?v=ZMt4y2hGw_8

STRUCTURA NATURALĂ - STRUCTURA PLASTICĂ

- ✚ *Din timpuri străvechi, natura în diversele ei manifestări a constituit o sursă de inspirație pentru plasticieni în crearea operelor de artă plastică. Leonardo da Vinci afirma că „tabloul unui pictor va fi departe de perfecțiune, dacă acesta se va inspira din tablourile altora; însă dacă va studia și va desena obiectele din natură, atunci va zămisli o creație reușită”*
- ✚ Prin *structură* se înțelege modul de organizare a materiei, lucrurilor, obiectelor, ideilor. *Structura stă la baza formei, aspectului ființelor sau obiectelor.*

- ✚ Studiul atent al naturii înconjurătoare sugerează plasticienilor idei pentru crearea structurilor artistice.
- ✚ Marii artiști plastici au știut în toate timpurile să îmbine, să transforme structurile din natură în structuri artistico-plastice.
- ✚ Structurile naturale pot fi transformate în structuri plastice prin stilizare.

Nicoale Grigorescu - Natura statica cu fructe

Forme naturale și forme plastice

<https://www.youtube.com/watch?v=5buIzUvCEWg>

APLICAȚIE PRACTICĂ

Alege o structură naturală (scoică, plantă) sau un fenomen al naturii (ploaie cu soare, curcubeu) și alcătuiește cu ele o compoziție plastică.

BIBLIOGRAFIE

Manual educație plastică- clasa a VII-a, Ed. Știința, Chișinău, 2016

Manual educație plastică- clasa a V-a, Ed. Ars Libri, Argeș, 2017

Manual educație plastică- clasa a V-a, Ed. Litera Internațional, Chișinău, 2016

Manual educație plastică -clasa a VI-a, Ed.Ars Libri, 2019

Manual educație muzicala-clasa a V-a, Ed. Litera, București, 2019

https://wikiw.com/wiki/Color_triangle

<https://blog.mcmusic.ro/2020/09/10/timbrul-vocal-si-timbrul-instrumental-ce-inseamna-si-cum-se-clasifica/>

<https://blog.mcmusic.ro/2022/05/19/muzica-de-fanfara-ce-este-cum-a-aparut-si-care-sunt-cele-mai-comune-instrumente/>

http://emusical.ro/index.php?route=teoria_muzicii&node=7

<https://ro.frwiki.wiki/wiki/Rythme>

<https://pt.scribd.com/document/371200306/214111241-RITMUL-MUZICAL-doc>

<https://blog.cusutsibrodar.ro/armonia-culorilor-reguli-de-baza-in-combinarea-culorilor-in-proiecte-de-croitorie/>

<https://nextlady.ru/ro/coloring/color-harmony-in-the-composition-principle-of-three-component-in-color-composition.html>

<https://ro.africa-integration.ch/drawing/color-harmony-color-schemes-explained>

<https://slabire.koshachek.com/articles/hipnoterapie-muzicala-armonica-si-consonanta-si.html>

<https://ro.frwiki.wiki/wiki/Harmonie>

<https://ctik.ru/ro/comfortable-sleep/vyrazitelnye-sredstva-muzyki-cto-takoe-garmoniya-v-muzyke-garmoniya/>

<https://prezi.com/p/kzp-wq2zqpt0/timbrul-vocal-si-instrumental/>

<https://prezi.com/p/e89ondnvh0wx/ritmul/>

<https://scoalacuceaseducatieplastica.wordpress.com/2020/06/01/7-teorie-clasa-a-v-a-elemente-de-limbaj-plastic-contraste-cromatice/>